

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om valg til Europa-Parlamentet [af Glistrup m. fl.]

(Lovforslag nr. L 66. Fremsat 14/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Det fremgår af bemærkningerne til det af fremskridtspartiet fremsatte forslag til lov om valg til Europa-Parlamentet, at man har villet benytte lejligheden til at fremkomme med nogle principielle tanker på valgområdet, som så kunne give erfaringer til kommende revisioner af grundloven og de såkaldte gammelkendte valglove, som man siger. Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger til disse principielle tanker eller til forslaget i øvrigt, men jeg finder dog anledning til at hæfte mig ved nogle praktiske konsekvenser af lovforslaget.

Valgret skal tilkomme enhver over 20 år med bopæl i Danmark, altså også udenlandske statsborgere. Dette kan man være enig eller uenig i, men det bliver straks mere betænkeligt, når det i § 3 foreslås, at valgbar er enhver, som er opstillet overensstemmende med § 4, altså uanset om vedkommende har valgret. I § 4 stilles der i realiteten kun det formkrav, at pågældende har underskrevet anmeldelsen. Det vil sige, at eksempelvis et 7-årigt barn i Malaysia kan være valgbart.

Jeg ved ikke, om hr. Glistrup har forestillet sig, at vi i indenrigsministeriet skulle have nogen som helst mulighed for at kontrollere, om det også er den pågældende kandidat selv, der har underskrevet anmeldelsen. Man kunne jo tænke sig, at en eller flere personer systematisk indleverede et større antal kandidatlister, hvor navnene var afskrevet fra diverse telefonbøger og adressefortegnelser fra måske de mest forskellige steder i verden. Jeg siger ikke, at noget sådant vil ske, men jeg gør dog opmærksom på den nærliggende risiko for misbrug, som den foreslåede ordning vil indebære.

Selv hvis vi ser bort fra sådanne situationer, vil ordningen kræve en administration af et omfang, som går langt ud over, hvad hr. Glistrup ellers gør sig til talsmand for. Man vil endvidere kunne forudse et kandidatantal, som vil gøre det umuligt at fremstille stemmesedler efter de hidtidige principper. Det forudsættes jo i § 8, at samtlige kandidatnavne opføres på stemmesedlerne.

Ifølge bemærkningerne til § 4 må indenrigsministeriet blot sørge for typografisk overskuelighed, som det hedder, såfremt stemmesedlerne svulmer. Jeg synes nok, det er en lovlig flot bemærkning, når man i givet fald vil kunne forestille sig stemmesedler af et omfang som en mindre telefonbog eller i hvert fald en lokal telefonbog.

Der kunne yderligere rettes en række indvendinger mod forslaget, men lad det her være tilstrækkeligt. Forslaget virker overhovedet ikke gennemtænkt, og regeringen kan naturligvis ikke under nogen omstændigheder støtte noget sådant.

Jeg skal erindre om, at statsministeren ved folketingets åbning har meddelt, at regeringen vil fremsætte forslag til lov om valg til Europa-Parlamentet i indeværende samling. Jeg vil tro, at dette forslag vil være mere egnet til en seriøs drøftelse her i tinget end det af hr. Glistrup m. fl. fremsatte lovforslag.

Siden 1973 har dette ting oplevet noget, vi kalder papirusseri. Jeg skal ikke nævne, hvem der har opfundet det, men dette her er i hvert fald højeste potens af papirusseri. Jeg betragter det som misbrug af retten til at fremsætte lovforslag i tinget og spild af tingets tid.

Jeg vil gerne som slutbemærkning sige, at indenrigsministeriet hverken har lod eller del i teknisk eller anden henseende i dette lovforslag. Det er bare til en forklaring, men det behøvede jeg måske slet ikke at have sagt.

Ole Espersen (S):

Dette lovforslag er efter socialdemokratiets opfattelse på to måder et angreb på demokratiets funktionsmuligheder.

For det første må vi spørge, hvorfor dette lovforslag fremsættes. Fremskridtspartiet har deltaget i forhandlinger i markedsudvalget ligesom andre i udvalget. Vi har adskillige gange beskæftiget os med de lovforslag, der bliver nødvendige for at opfylde traktaterne om direkte valg. Vi har talt om forskellige muligheder, vi har talt om at fremlægge forskel-

[Ole Espersen.]

lige skitser, og det er aftalt, at regeringen inden udgangen af denne måned skal komme med et lovforslag efter behandling i markedsudvalget.

Det er jo klart, at ethvert parti og enhver, der er medlem af dette folketing, har retten til at fremsætte et forslag, og denne ret forudsætter man bliver brugt, hvis regeringen ikke ønsker at komme med forslag, eller hvis regeringen kommer med forslag, der slet ikke svarer til det, man selv havde tænkt sig, eller sinker en sags behandling. Det er der overhovedet ikke tale om her. Her foreligger der det, at Danmark formentlig som det første af nogen af de 9 europæiske lande vil komme med forslag i folketinget om realisering af det direkte valg. Ikke desto mindre fremsættes dette forslag fra fremskridtspartiets side, og det kan kun ses som udtryk for et ønske om at forsinke og bureaukratisere arbejdet her, gøre det, der foregår, mere uoverskueligt.

Retten til at fremsætte lovforslag fra privat side indbefatter også retten til at misbruge denne mulighed, og der er noget, der tyder på, at man ser sine største muligheder for at komme igennem med sin politik ved at misbruge de muligheder, som vores regler her i folketinget giver.

Det andet område, hvor dette lovforslag er et angreb på vort demokratis funktionsmuligheder, vedrører selve indholdet. Indenrigsministeren har allerede fremhævet, at der bliver tale om helt uoverskuelige vanskeligheder. Der bliver tale om stemmesedler, som man kan forestille sig får en størrelse som en telefonbog. Der bliver tale om enorme vanskeligheder med at sørge for, at de, der stiller op som kandidater, får ensartet lejlighed til i fjernsyn og radio at komme frem med deres synspunkter. Det går man meget let hen over i forslagens bemærkninger. Man siger bare, at statens radio og statens fjernsyn må finde ud af at give retten til en 20-30 kandidater ud af måske 3.000-4.000.

Indholdet i sig selv vil betyde, at det valg, der skal være, ikke kan foregå på en rimelig måde. Ikke desto mindre har man fra fremskridtspartiets side pakket sit forslag ind i mange smukke ord om demokrati. Man taler om, at der ikke må være uacceptable indskrænkninger i den demokratiske frihed i et hjertespørgsmål for folkestyret som, at alle må

have adgang til at fremstille sig til vælgernes domsafgørelse. Ja vel, det er smukke ord, men de skjuler et angreb på demokratiet, og derfor må socialdemokratiet naturligvis afvise dette forslag.

Christophersen (V):

Forslaget her er fremsat i et mærkelig forpustet tempo. Som hr. Ole Espersen og indenrigsministeren har gjort opmærksom på, har regeringen jo forpligtet sig til og er forpligtet af en dagsorden til at fremlægge et forslag til en EF-valglov, samtidig med at konventionen om EF-valget skal behandles i folketinget. Jeg går ud fra som en selvfølge, at regeringen vil respektere denne aftale, og jeg går ud fra, at vi meget snart ser et forslag fra regeringen.

Jeg synes ærlig talt, at det på denne baggrund havde været naturligt, hvis forslagsstillerne havde afventet dette, så vi kunne have drøftet også dette forslag i den sammenhæng, hvor det hører hjemme. Sådant skulle det altså ikke være, og jeg skal derfor sige et par ord om dette lovforslag, som er fremsat af fremskridtspartiet.

Jeg skal først sige noget om et par ting, som vi kan være enig med forslagsstillerne i. Vi kan være enig med dem i, at vi ikke skal have noget obligatorisk dobbeltmandat. Vi kan også være enig med dem i, at man bør have en fælles valgdag eller i hvert fald et valgtidspunkt, der ligger inden for denne lille EF-valguge, som man efterhånden er begyndt at operere med. Men så har jeg heller ikke meget mere positivt at sige om forslaget.

Derefter kommer vi til alle de negative ting. Her vil jeg først gerne sige lidt om stemmeretten, altså valgretten. Jeg har ligesom indenrigsministeren konstateret, at det er yderst beskedne krav, der stilles. Man skal være 20 år, man skal i 14 dage inden valget have haft fast bopæl i Danmark, og så må man ikke have valgret til EF-valget i et eller flere af EFs andre medlemslande. Det vil jo sige, at en japaner eller en mand fra Sydamerika eller en kvinde fra Sverige kan rejse hertil og bo her en 14 dages tid op til valget og lade sig indregistrere, tage fast bopæl i Danmark og dermed deltage i EF-valget. Det er jo en langt mere liberal praksis, det er et langt mere beskedent krav til, hvad der skal til for at kunne stemme, end vi benytter, når det drejer sig om de natio-

[Christophersen.]

nale valg, altså valg til folketinget og kommunalvalg. Vi synes i hvert fald, det er vældig uheldigt, at man netop på et tidspunkt, hvor vi arbejder med en overgangsordning, indtil EF-Parlamentet fastlægger en fælles valgprocedure, ikke omtrentlig holder sig til de regler, der gælder, når vi stemmer til folketinget og til vores kommunale råd. Venstre kan ikke forestille sig, at valget ikke skal være knyttet til statsborgerskabet, når vi taler om EF-valget i denne overgangsperiode.

Valgbarhedskravet er endnu mere beskedent. Der er ikke noget statsborgerkrav, der er ikke noget bopælskrav, der er ikke noget alderskrav. Man siger, at det er i og for sig bare, for at vælgerne skal kunne få lejlighed til at tage stilling. Hvis de har den lejlighed, så behøver man ikke stille alle disse forskellige krav. Når man kombinerer denne totale mangel på krav til, hvad der skal til for at være valgbar, med bestemmelsen om, at alle og enhver kan stille op, blot de selv ønsker at stille op, der kræves hverken et antal underskrifter eller en anden form for sandsynliggørelse af, at man dog repræsenterer et vist synspunkt i befolkningen, ja, så får vi det forhold frem, som indenrigsministeren talte om, at en fuldkommen vildfremmed dreng på 7 år bosiddende i et fjernt asiatisk land kan stille op som kandidat til EF-valget og indgå i den telefonbog, som hr. Ole Espersen forudså at stemmesedlen ville komme til at ligne. Det finder vi en ganske urimelig formulering af valgbarhedskravet og en ganske urimelig form for formulering af regler for, hvem der kan stille op.

Vi mener, man må kunne sandsynliggøre, at der er en vis vælgermæssig opbakning. Vi mener, at der skal stilles krav til valgbarheden, som svarer til de krav, vi stiller, når det drejer sig om de nationale valg, og det afviger vældig meget fra, hvad forslagsstillerne forestiller sig.

Vedrørende opstillingsformen forestiller man sig en egentlig landsliste. Det tror vi ikke er en særlig lykkelig løsning. Vi så meget gerne, at det blev muligt at foretage opstilling på en sådan måde, at lokale eller regionale synspunkter og ønsker om at påvirke, hvem der bliver stillet op, kan få lov til at udfolde sig. Det kunne man forestille sig kunne ske, f. eks. ved at man benyttede valglovens 3 hovedområder, ved at man benyttede valglovens 17 storkredse, men det vender vi tilbage til.

Hilmar Baunsgaard (RV):

Jeg skal ikke benytte det forslag, som fremskridtspartiet her har fremsat, til at rippe op i den tidligere diskussion om, hvorfor den danske regering fra starten greb forkert i sagen om direkte valg til Europa-Parlamentet. Det radikale venstre har meddelt, at regeringen ikke på forhånd kan kalkulere med vor tilslutning til de valgregler, som regeringens to forbehold om dansk særstilling i de europæiske valg vil nødvendiggøre, men det er selvsagt urimeligt ikke at ville diskutere med regeringen, hvordan man når frem til rimelige og arbejdsduelige regler.

Fremskridtspartiet har ikke villet acceptere en sådan holdning, men har villet benytte også denne sag til sin efterhånden noget forpustede partiagitation. De valg, som dette forslag foregiver at skulle dreje sig om, vil tidligst kunne ske i 1978, og det havde derfor ud fra enhver saglig bedømmelse været rimeligt, om fremskridtspartiet som vi andre havde givet sig tid til at færdiggøre den diskussion, som forslagsstillerne formentlig ikke kan være uvidende om foregår i det markedsudvalg, hvori partiet dog selv har nogle medlemmer.

Jeg skal derudover sige, at forslaget er teknisk så sjusket udarbejdet, at forslaget i sig selv er en dokumentation af, at fremskridtspartiet ikke engang har givet sig tid til for sit eget vedkommende blot at forsøge på at tænke problemet igennem.

Jeg skal derfor meddele, at det radikale venstre med disse begrundelser afviser forslaget.

Maigaard (SF):

Dette forslag er komplet nytteløst og aldeles overflødig, det tjener kun et eneste formål. Det tjener det formål at vise, at FP, i den tid FP har været i folketinget, hvor det har gennemgået det, vi kan kalde underdirektørernes og ejendomsmæglernes magtovertagelse, er blevet et vaskeægte EF-parti. Da FP kom herind, fulgte man, hvad man kan kalde Tillischlinjen – altså linjen, som den daværende markedspolitiske ordfører anlagde. Denne linje var en, synes jeg, meget hæderlig og skeptisk linje, ikke et skridt længere i markedspolitikken, end vælgerne gav tilslutning til den 2. oktober 1972. Det var FP's standpunkt. Men nu har vi altså siden set denne magtovertagelse af underdirektører og ejendomsmæglere i partiet . . .

Formanden:

Kan man ikke bruge andre udtryk?

Maigaard (SF):

Det kan man da godt. Der er, siden FP er kommet i folketinget, sket en vis forskydning i partiets ledelsesstruktur, hvis jeg må sige det på den måde. Det har altså medført, at man har forladt Tillischlinjen og er blevet et vaskeægte EF-parti.

For det, man foreslår her, hvad er det? Man foreslår, at den balance, den institutionelle balance mellem de fire EF-institutioner, som er et led i den danske indtræden – hvis man læser betænkningen fra, da vi gik ind, så vil man se, at man dér taler meget om denne balance mellem de fire EF-institutioner – nu forrykkes gennem det direkte valg, forrykkes på en sådan måde, at vetoretten begrænses. For det er jo sådan, at et Europa-Parlament, der udgår af direkte valg, vil styrkes, vil stå langt stærkere, end Parlamentet gør i dag, langt stærkere, og det betyder igen, at Ministerrådet vil svækkes, og da vetoretten udøves i Ministerrådet, betyder det, at vetoretten svækkes. Det er sådan set det, vi har fået konstateret nu, at FP er indstillet på at svække vetoretten, endda aktivt ved at fremsætte dette forslag.

Hermed har vi fået klaring på et af de mystiske punkter i markedsdebatten. Men der er jo andre tilbage i forbindelse med FPs EF-politik. Herhjemme kæmper man mod de højtlønnede akademikere – og ikke uden grund. Hvor har vi set FP i kampen for at beskære eurokraterens lønninger? Ingen steder. Det, en dansk departementschef får i løn, er jo lompepenge i forhold til det, en generaldirektør får i EF, og generaldirektøren i EF betaler stort set ikke skat af sin løn. Det har hr. Glistrup måske en vis forståelse for, men forskellen er fantastisk.

I spørgsmålet om besparelser har vi set, at FP ville skære budgettet ned så langt herhjemme, at sygeplejersker og postbude osv. skulle fratages deres pensioner. Hvor har vi set FP, når vi sloges for et lille EF-budget? Borte havde taget dem. Hr. Glistrup har pipet et par gange, men sådan får man jo ikke et budget ned, det får man ned ved at smøge ærmerne op her og i Europa-Parlamentet. Men hvad har FP gjort: siddet og pipet og været etableret ligesom alle de andre ultrakonservative, intet har man gjort.

Hvad har man gjort mod bureaukratiet i EF, det sted, hvor der er mest grund til at bekæmpe bureaukratiet? Ingenting har man gjort. Man fører én linje her i Danmark og en helt anden linje, når det gælder EF.

Og hvad har man gjort med EFs u-landsstøtte, EFs egnsudvikling? Ja, FPs medlem af Europa-Parlamentet, som har indflydelse på budgettet, stemmer jo gladeligt for det. (*Glistrup* ryster på hovedet). Jo, det gør han, det kan vi bevise, hr. Glistrup. Den går ikke, vi er for velorienterede om disse forhold; det nytter ikke noget, at hr. Glistrup bare benægter en ting, den er grundigt undersøgt, vi ved det og kan dokumentere det. Han stemmer stik imod det, man gør herhjemme.

Lad os få klaring her også. Nu har vi fået fastslået, at FP er et vaskeægte EF-parti; lad os så få klaring på de andre ting også, eurokraterens løn, bureaukratiet, det store budget, modsigelserne i den politik, man fører.

Formanden:

Jeg minder om reglerne for lovforslags første behandling her i tinget.

Stetter (KF):

Da jeg læste fremskridtspartiets forslag om fremgangsmåden ved valg til Europa-Parlamentet, sagde jeg til mig selv, at dette må da være ment som en vittighed. Det er tragisk, at landets tredjestørste parti ønsker at pjatte i forbindelse med en så vigtig sag. Det europæiske samarbejde kan simpelt hen ikke fungere, hvis valget skal foregå på den foreslåede måde. Det er på niveau med hr. Glistrups russisktalende telefonsvarer i stedet for et dansk forsvar.

Det centrale princip i forslaget er, at hvem som helst kan lade sig opstille som kandidat til Europa-Parlamentet uden partianmeldelse og uden stillerliste. Man kan endog opstille sig på lige så mange lister, som man vil.

Indenrigsministeriet skal så sørge for, at man bliver slettet alle andre steder end på den sidst indleverede liste. Mener en kandidat, at han er blevet fejlplaceret, skal klage herover afgøres af højesteret. Fremskridtspartiet forudsætter, at et stort antal dommere deltager i sagsbehandlingen, og at alle, der anser sig som parter, får adgang til at udtale sig i sædvanlig procedures form. Fremskridtspartiet siger endvidere i bemærkningerne til forslaget, at domstolene ikke skal have pavestatus – altså heller ikke højesteret. Denne formulering er et led i hr. Glistrups almindelige nedvurdering af vore domstole.

Danmark kan ikke forsvares ved hjælp af en russisktalende telefonsvarer, og vi kan ikke deltage i europæisk samarbejde på den måde,

[Stetter.]

fremskridtspartiet her foreslår. Der kan jo teoretisk blive tale om tusindvis af kandidatlister, og det er ikke til at arbejde med i praksis. Fremskridtspartiet slipper let om ved det problem ved at sige, at indenrigsministeriet må sørge for typografisk overskuelighed. Ministeren har allerede været inde på denne formulering; jeg vil gerne understrege den.

At det hele bliver uoverskueligt, indrømmer fremskridtspartiet selv i bemærkningerne til forslaget § 4, hvoraf det fremgår, at kun 20–25 af listerne skal have adgang til radio og fjernsyn. Hvem skal dog have det umulige ansvar at afgøre, hvilke 20–25 lister der skulle kunne opnå denne helt centrale fordel?

Fremskridtspartiet plejer at understrege, at embedsmændene har for stor indflydelse, men dette forslag giver administrationen næsten ubegrænsede bemyndigelser. Jeg tror i øvrigt, at embedsmændene vil bede sig fritaget for beføjelser, der er så løst formuleret som bl. a. denne fra bemærkningerne til § 14: »mulighed for smidig eksperimentering ved udbygning af folkestyret, for eksempel fortrydelsesregler for brevstemmere.« Sådanne regler vil gøre det hele endnu besværligere.

Er der virkelig ikke nogen i fremskridtspartiets folketingsgruppe, der vil stå op og tage afstand fra dette lovforslag, som formentlig alene har til formål at bruge det europæiske samarbejde som et led i hr. Glistrups sabotage mod de danske samfundsinstitutioner?

Den konservative folketingsgruppe er kun enig med forslagsstillerne på to punkter. Vi vil ikke acceptere regeringens og socialdemokratiets forbehold om en fælles valgdato til folketinget og Europa-Parlamentet, og vi vil heller ikke acceptere forbeholdet om, at der skal være tvungent dobbeltmandat. Men det er ikke nogen nyhed for regeringen, det har den vidst hele tiden.

Til slut vil jeg pege på, at det haster med at få gang i debatten om fremgangsmåden ved direkte valg til Europa-Parlamentet. Derfor vil jeg henstille til regeringen snarest at fremsætte forslag herom.

Honoré (KrF)

Som tidligere ordførere mener også jeg, at det at fremsætte et forslag til valg af Europa-Parlamentsmedlemmer må være en regeringsforpligtelse, og at det ikke burde være fremsat som et privat forslag. Vi afventer derfor rege-

ringens forslag, men jeg vil dog gerne knytte nogle ganske få bemærkninger til fremskridtspartiets forslag.

Jeg har ved tidligere lejlighed ytret betænkelighed ved regeringens tanker om at sammenkæde folketingsvalg med valg til Europa-Parlamentet og ved kravet om obligatorisk dobbeltmandat, selv om jeg på den anden side forstår regeringens ønske, der går ud på at sikre en god deltagelse i valget og en nær forbindelse gennem folketingets markedsudvalg med Europa-Parlamentsparlamentarikerne.

Imod fremskridtspartiets forslag vil jeg bl. a. indvende, at valgbarhedskriterierne er så vide, at de tillader, som det er blevet sagt, at et udenlandsk barn kan blive dansk kandidat. Endvidere er opstillingsbetingelserne så rummelige, at vi vil få et hav af kandidatlister. At operere med Danmark som én stor valgkreds vil vanskeliggøre en regional repræsentation – noget, man i stigende grad lægger vægt på i Europa.

Vi kan derfor ikke betragte fremskridtspartiets forslag som det rette oplæg til en afgørelse om Europa-Parlamentsvalg i Danmark, men vil opfordre regeringen til at fremsætte det forslag, vi skal bruge hertil.

Freddy Madsen (DKP):

Vi er ubetinget modstandere af det forslag, som her er fremsat af fremskridtspartiet, og det er vi allerede på grund af § 1, som jo fastslår, at der skal være valg til Europa-Parlamentet. Vi har i hele vores holdning været modstandere af medlemskabet af EF, og vi er naturligvis også modstandere af den udvidelse af beføjelserne, som man vil give organerne i EF igennem et direkte valg, hvilket også blev understreget her af hr. Maigaard. Vi må derfor afvise forslaget, og det er i og for sig ikke nødvendigt at gå ind på de enkelte punkter ud fra den betragtning.

Den styrkelse, som her vil ske af EFs organer, er efter vores opfattelse i afgørende modstrid med de forudsætninger, hvorunder befolkningen i 1972 afgav sine stemmer til tilslutningen til EF, og det har da også senere vist sig under udviklingen af den politik, som er fulgt efter, at modstanden imod medlemskabet stiger støt og stærkt. De seneste opinionsundersøgelser viser, at et meget bredt flertal i befolkningen er modstandere. Derfor mener vi også, at en forudsætning for, at man i det hele taget kan diskutere spørgsmålet om at udvide disse

[Freddy Madsen.]

beføjelser ved at indføre direkte valg, må være, at befolkningen i overensstemmelse med bestemmelserne i grundloven igen spørges om stillingen til disse spørgsmål.

Alligevel synes jeg – i modsætning til så mange andre – at det er overordentlig nyttigt, at fremskridtspartiet har fremsat dette forslag. Jeg tror, der har været megen usikkerhed ude omkring om fremskridtspartiets holdning til EF. Den tvivl er nu bortvejret for alle og enhver. Efter fremsættelsen af dette forslag står det lysende klart, at en stemme på fremskridtspartiet er en sikker stemme for EF. Jeg synes, man skal takke fremskridtspartiet for; at det har skabt denne afklaring. Jeg føler mig overbevist om, at ude omkring vil der være mange af dem, som har stemt på fremskridtspartiet, eller som har planer om at gøre det, som vil tage deres beslutning op til fornyet overvejelse i lyset af, at hermed ved de, at alt det, som EF fører med sig, alle de ulykker, som er kommet deraf, dem er fremskridtspartiet ubetinget tilhænger af. Det er da en god ting at vide.

Det hilser vi med tilfredshed, men må i øvrigt afvise forslaget.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg skal ikke prøve at bedømme fremskridtspartiets motiver til at fremsætte forslaget. Jeg kan nu ikke deltage i den almindelige fordømmelse, jeg kan kun sige, jeg er ikke misundelig på fremskridtspartiet over, at de er kommet med dette forslag. Men jeg synes ikke, man nu efter debatten kan bestride, at det har gjort en vis nytte, at vi får debatten frem, så offentligheden kan høre noget om det.

Jeg synes ikke, regeringen tidligt nok og tit nok kan få at vide, at der vil være betydelig modstand her i tinget imod regeringens forbehold. Det gælder den fælles valgdato. Jeg tror, der er få her i landet, der vil forstå, at vi skal tage forbehold dér. Hvorfor skulle vi dog ikke kunne stemme på samme dag, som de kan i alle andre lande? Hvad er det, der kendetegner dette land? Hvad er det for forhold, der gør, at vi i dette land skal være anderledes, end de er i de andre lande? De betæneligheder, man her i landet kan have, må formentlig være de samme, som de kan have i alle andre lande. Kan de affinde sig med det, hvorfor i alverden skulle så vi 5 millioner danskere ikke kunne?

Det næste, som jeg også synes det er vigtigt at regeringen får at vide, er, at der vil være

stærk modstand imod et obligatorisk dobbeltmandat. Det ville være naturligt, at man i EF sagde: det må Danmark selv om; hvis Danmark ønsker at tage kandidater, der klarer begge dele, så er det Danmarks sag. Men hvis Danmark vil vedtage, at det skal være nogle, der er medlemmer begge steder, ja, så ønsker Danmark igen at skille sig klart ud fra de andre, og det synes jeg ikke der er nogen motivering for. Det synes jeg også det er nyttigt at regeringen får at vide så tit som muligt.

Jeg tør heller ikke gå ind for hr. Glistrups tanke om i bred almindelighed at give valgret og valgbarhed til alle mulige sider, men jeg vil advare regeringen mod at tro, at blot fordi man betegner hr. Glistrups forslag som noget, der kan give anledning til en telefonbog, så er der frit slag for at komme igennem med noget, hvor det er en lille kreds af partiledere, der sidder og udpeger de kandidater, som befolkningen ved denne lejlighed skal stemme om. Det er galt nok, at det sker til det nationale valg, men det er endnu værre, hvis det sker i denne forbindelse. Hvis hr. Glistrups forslag, hvis fremskridtspartiets forslag kan give anledning til en reaktion, hvorved det bliver tilkendegivet regeringen, at der ikke vil være nogen vej i retning af de gode gamle partisystemers måde at fungere på dér, så synes jeg, det er særdeles nyttigt. Det må ikke bare afvises med, at man siger: det giver anledning til en telefonbog.

Hr. Maigaards bemærkninger kunne måske misforstås. Jeg tror ikke, det var hr. Maigaards mening, for hr. Maigaard er normalt også i EF-Parlamentet et venligt og ræsonnabelt menneske. Men hr. Maigaards bemærkning må ikke opfattes som noget, der sætter en plet på hr. Nyborg. Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at sige – hvad der kunne være grund til at sige til dansk presse ved forskellige lejligheder – at hr. Nyborg gør i EF en fortjenstfuld indsats. Det er på bekostning af hans medvirken i dette høje ting, det ved vi, og det har han måttet høre meget for, men hr. Nyborg er meget effektiv, og hr. Nyborg har også under budgetdebatten i sin gruppe haft betydelig indflydelse, og den gruppe, som hr. Nyborg står i, har ved mange lejligheder været toneangivende, når det gjaldt drøftelsen af budgettet. Derfor bør der ikke rettes angreb på hr. Nyborg i den forbindelse. Hvor megen indflydelse så fremskridtspartiet har på hr. Nyborgs stilling, det vil jeg lade helt stå hen, for det kommer jo ikke os andre ved.

Steen Folke (VS):

VS vil på det skarpeste tage afstand fra ethvert lovforslag om direkte valg til EF-Parlamentet, og det gælder altså også fremskridtspartiets forslag herom. Jeg siger udtrykkelig EF-Parlamentet og ikke, som der står i forslagets overskrift her, Europa-Parlamentet. Det er en falsk varebetegnelse for en forsamling, som kun rummer 9 ud af i alt ca. 36 stater i Europa.

Som hr. Tindemans siger i sin rapport om den europæiske union:

»Valg af Parlamentet ved direkte valg giver denne forsamling en ny politisk myndighed. Samtidig styrker denne valgform hele den europæiske institutionelle rammes legitimitet.«

Det er fra side 35 i markedsudvalgets oversættelse. Det er helt oplagt, at der er en sammenhæng mellem overgangen til direkte valg til EF-Parlamentet og en styrkelse af dette parlaments beføjelser, og at der dermed er tale om et vigtigt skridt på vejen mod den såkaldte europæiske union, den politiske union, som hr. Tindemans forestiller sig. Det vil VS på ingen måde medvirke til, i og med at vi har været modstandere af EF hele tiden, og at vi i høj grad er modstandere af de bestræbelser på at udvikle og opbygge et overnationalt EF-statsapparat.

Jeg er enig med hr. Maigaard og hr. Freddy Madsen i, at det mest interessante ved dette på mange måder bemærkelsesværdige lovforslag trods alt er, at det klart demonstrerer, hvad der har været klart i praksis for dem, der har kunnet følge fremskridtspartiets arbejde på nært hold, at fremskridtspartiet arbejder som et helt klart EF-tilhængerparti. Det er nok lykkedes at bilde nogle ind, at fremskridtspartiet jo både havde modstandere og tilhængere, for og imod og på den ene og på den anden side, men realiteterne har været, at fremskridtspartiet har arbejdet som et klart EF-tilhængerparti. Jeg håber, det med dette forslag også vil gå op for de vælgere, som har ladet sig bilde ind af hr. Glistrup og andre fra fremskridtspartiet, at EF-modstandere trygt kunne stemme på fremskridtspartiet.

Man kan også hæfte sig ved, at den 110 pct.s tilhænger af EF hr. Erhard Jakobsen roser fremskridtspartiets repræsentant i EF-Parlamentet i høje vendinger. Det siger nok lidt om, hvad det er for en politik, fremskridtspartiet reelt fører i EF-sammenhæng.

Jeg vil ikke gå ind på ret mange detaljer i dette lovforslag, heller ikke de mere kuriøse detaljer, som ministeren og andre ordførere har gjort en del ud af. Jeg skal kun nævne, at der er et punkt, hvor vi i hvert fald er enige med fremskridtspartiet, nemlig i under alle omstændigheder at gå imod regeringens to døds-syge forbehold om obligatorisk dobbeltmandat og fælles valgdag for folketingsvalg og EF-valg – disse forbehold, som i hovedsagen har skullet tjene nogle interne partitaktiske formål i socialdemokratiet. Men den side af sagen får vi nok lejlighed til at vende tilbage til, når regeringens lovforslag kommer.

Ordføreren for forslagsstillerne (Glistrup) (FP):

Det fremsatte forslag har absolut intet at gøre med, om vi skal have valg til Europa-Parlamentet direkte eller ej, det er noget, som ikke har noget med denne sag at gøre; forslaget drejer sig kun om, hvordan valgreglerne bør udformes, hvis vi skal have direkte valg. Derfor var ethvert ord, der fra denne talerstol blev sagt af tre af ordførerne, hr. Maigaard, hr. Freddy Madsen og hr. Steen Folke, uden nogen som helst relation til, hvad forslaget angår. Det har intet at gøre med fremskridtspartiets holdning til EF, det har kun noget at gøre med, hvordan vi mener valgloven skal indrettes, hvis vi skal have direkte valg.

I øvrigt gik hr. Maigaard jo fuldstændig væk fra, hvad det drejede sig om, og udslyngede nogle aldeles usande postuler om fremskridtspartiets EF-politik, men da de ikke har noget med denne sag at gøre, så skal vi vende tilbage til dem ved anden lejlighed.

Hr. Ole Espersen var af den opfattelse, at vi ikke burde have fremsat forslaget, idet han fremturede med et synspunkt, som han vist ikke kan få en eneste statsretskyndig i dette land til på nogen måde at endossere, nemlig at det skulle være således; at private forslagsstillere skal være underordnede og subsidiære i forhold til regeringens forslagsstilleseret. Private forslag har præcis den samme ret, og private forslagsstillere har præcis den samme adgang efter vor grundlov til at fremkomme med deres tanker i lovforslags form, som regeringen har. Der er intet mindreværdigt eller sekundært i private forslag.

Hr. Christophersen fulgte sit partis vane tro socialdemokraterne op sådan minus 10 pct. og sagde, at det her var sket i et forpustet tempo.

[Glistrup.]

Nej, det er bestemt ikke sket i noget forpustet tempo. Vi andre har fra 1957 været klar over, at et sådant forslag skulle laves, og det drejer sig om centrale problemer i demokratiet, nemlig valgreglerne, hvor vi har haft rigelig tid til at gennemtænke og nøje overveje, hvordan vi synes det er rigtigt at udforme valgregler. Når vi har tøvet så længe med at fremsætte forslaget, er det netop i respekt for den arbejdsgang, som var tilrettelagt i markedsudvalget, hvorefter regeringen skulle komme med sine skitser til markedsudvalget omkring dette tidspunkt – her i begyndelsen af november, tror jeg vi hørte det skulle være. Så var det naturligt, at vore tanker kom frem i markedsudvalget på samme tidspunkt, sådan at de kunne gå ind i den arbejdsgang, der var tilrettelagt, således at man altså havde materialerne ved siden af hinanden. Vi får regeringens skitser, og vi havde ærlig talt håbet, at der var 6–7 andre partier i folketinget, der også ville have gjort det stykke arbejde at fremlægge, hvordan deres tanker var; sådan at vi kunne have fået et bredt spektrum af forslag, som vi kunne have lejlighed til at se i relation til hinanden. Derfor synes jeg nok, man skal bebrejde de, jeg var lige ved at sige dovne, at de ikke har gidet lave et forslag fremfor at pukke på os, der har taget os sammen til at udforme vore tanker, som vi nu finder at det er rigtigt. For det her, det er en meget alvorlig sag, som hr. Stetter sagde, en sag, hvor det, som både hr. Stetter og hr. Erhard Jakobsen var inde på, virkelig haster med at komme frem til realitetsovervejelser; vi må have tilstrækkelig god tid til at gå tingene igennem.

Så kan man selvfølgelig diskutere – og det blev desværre den mindste del af tiden anvendt på – hvordan tankerne skal udformes, og dér er selvfølgelig to problemer. Der er dels, hvilke synspunkter man har på en demokratisk valgprocedure, og dels, hvordan man udformer den teknisk bedst. Hr. Hilmar Baunsgaard sagde vedrørende det sidste punkt, at det var teknisk sjusket, det, fremskridtspartiet havde udformet, men de radikales vane tro gav han ikke et eneste eksempel på det, og det havde dog trods alt været rart. Det er vel meningen med disse forhandlinger, at vi gerne skal hjælpe hinanden til at gøre forslagene bedre. Vi er selvfølgelig ikke opmærksomme på noget, der er teknisk sjusket, så havde vi ikke lavet det, som vi har lavet det, men har hr. Hilmar Baunsgaard nogle forbedringsforslag, så vil vi selvfølgelig morderlig

gerne modtage disse forbedringsforslag. Jeg synes imidlertid, det er for tyndt bare at bruge det ene udtryk: det er teknisk for sjusket udformet, og så ikke kunne belægge så hårde ord med et eneste eksempel. Men vi kan få det her under den fortsatte debat, eller vi kan få det i udvalget. Vi vil selvfølgelig meget gerne gøre det teknisk så godt, som det nu kan gøres.

Når man ser på, hvordan vi har udformet vore tanker, så havde indenrigsministeren navnlig indvendinger imod vores bestemmelse i § 3, hvor vi vil demokratisere adgangen til at være valgbar. Her siger indenrigsministeren meget morsomt, men meget urealistisk: så kan vi risikere, at der bliver opstillet et 7-årigt barn fra Malaysia. Der skal for at blive valgt antagelig noget, der ligner 180.000 eller 190.000 stemmer til, og der er ikke nogen som helst, der tiltror de danske vælgere, at de vil stemme i et sådant omfang på et 7-årigt barn fra Malaysia ved valg til Europa-Parlamentet, men hvis virkelig de danske vælgere vil stemme det ind, ja, all right, så må det være de danske vælgere og ikke indenrigsministeren, der skal afgøre, hvorvidt dette 7-årige barn fra Malaysia skal vælges ind i Europa-Parlamentet. Men det tror hverken han eller jeg at de danske vælgere i et sådant tal vil gøre. Det er i og for sig det ene centrale, for det gør jo ingen skade, at et menneske bliver opstillet, hvis den pågældende ikke opnår valg.

Indenrigsministeren nærede frygt for, at man hvert femte år – det er den tidstermin, der gælder for EF-valg – skulle til at lave nogle nye lokaltelefonbøger. Det var trods alt en nogenlunde overskuelig risiko, hvis det virkelig skulle ske, at vi engang hvert femte år skulle trykke en enkelt lokaltelefonbog yderligere, når man ellers kan trykke lokaltelefonbøger i massevis rundt omkring i Danmark hvert evig eneste år. Jeg vil tro, at vi med det forslag her vil få noget, der ligner 35–40 kandidatlistor som det værste, men det er der ingen af os der kan vide. Det er ikke vor opgave at gribe ind i folks adgang til at søge opstilling. Det er udemokratisk at reagere på den måde, og man kan høre på indenrigsministeren, at han tilhører et gammelt parti, der ikke har været med til at skulle samle underskrifter med henblik på opstilling til et valg, når han tror, at de regler, vi har i folketingsvalgloven, er noget, som kan virke i retning af, at man får mindre bureaukrati. Jeg skal forsikre indenrigsministeren om, at det her foreslåede er meget enklere papir-

[Glistrup.]

mæssigt end de krav, som f. eks. folketingsvalgloven stiller, for at partier kan opstilles.

Der kom nogle bemærkninger bl. a. fra hr. Ole Espersen i relation til problemerne om, hvordan man kan få sine synspunkter ud i massemedierne. Det vil ærlig talt ikke være så svært for Danmarks radio, hvis den ellers har et ordentligt radioråd, at finde ud af, hvem det er, der skal med i massemedierne. For det første står der udtrykkeligt i bemærkningerne, at det skal alle til folketingsvalg godkendte partier. Der vil muligvis kun være en 6-7 derudover, og så kan de alle sammen komme med. Hvis der virkelig skulle være 15-20 stykker yderligere, så er det ikke svært administrativt fra radioens side at skille dem ud, som må anses for at være uden enhver chance for at nå op på det meget, meget store antal stemmer, der jo kræves for at opnå valg. Der kræves jo et sekscifret antal stemmer, for at man overhovedet kan opnå valg. Derfor er den radiorådsopgave at få løst det problem ikke så særlig besværlig.

Med hensyn til valgretskravene mente hr. Christophersen, at vi havde været for lemfældige, når vi bare stillede krav om 14 dages bopæl her i landet. Jeg erkender da, at det er én blandt de mange detaljer, som man så glimrende kan diskutere igennem, hvorvidt en tidsfrist skal være 14 dage, 14 uger, 14 måneder, 14 år eller et eller andet tal, men her har vi altså fremlagt et sammenhængende forslag om, hvordan vi umiddelbart synes det er rigtigt. Men som altid, når man virker i et parlament, hvor man forsøger loyalt at gå ind på hinandens tankegange og så argumentere over for hinanden, så er vi selvfølgelig rede til at høre på hr. Christophersens argumentation. Bli-
ver vi overbevist om, at den frist er for kort, ja, så er vi selvfølgelig rede til at ændre den uden at tabe ansigt. Men denne debat har jo desværre som så mange andre debatter her i dette ting ikke været noget forsøg på, at vi tager hinanden ved hånden og vil hjælpe hinanden frem til at nå til et rimeligt kompromis, sådan at vi kan finde noget, der kan dække synspunkterne. Det har jo været den sædvanlige historie med, at man bare synes, at uh, det er da vældig morsomt at lege gladiator kampe, hvor man bare forsøger at overfalde de eneste, der hidtil har fremlagt det alvorligt gjorte arbejde vedrørende det meget alvorlige spørgsmål - her er jeg helt enig med hr. Stetter -

som består i at få udformet de bedst mulige, mest tidssvarende valgeregler til Europa-Parlamentet. Det er et stykke arbejde, som vi hellere skulle hjælpe hinanden med i stedet for at stå og hakke sådan på hinanden, som de tidligere ordførertaler har været udtryk for.

Hr. Steen Folke kunne ikke lide, at vi talte om valg til Europa-Parlamentet, for som han helt rigtigt siger: Europa har mere end 9 lande. Vi har altså bare, for ikke at virke provokerende, taget det officielle navn; vi har altså ikke forsøgt på nogen måde at føre politik i selve navnebetegnelsen. Ellers har hr. Steen Folke selvfølgelig ret i sin grundbetragtning, men hvorfor i alverden skal vi slås om navne, lad os slås om ideer og principper, og lad os så diskutere loyalt med hinanden.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg havde håbet, at vi ved denne debat kunne være blevet mere klar over hr. Glistrups hensigter. Jeg er ikke blevet klogere. Jeg er blevet klar over, at hr. Glistrup er jurist, men jeg er også blevet klar over, at hr. Glistrup ikke er ekspert og alvidende, slet ikke på valglovens område. I hvert fald søger han at gøre det til noget, der ikke er alvorligt, men bare noget, der er grin i.

Hr. Glistrup taler om, at vi skal hjælpe hinanden, og udtrykker sig samtidig i vendinger som »de andre, der ikke gider udarbejde og fremsætte et lovforslag.« Det er jo ikke den almindelige terminologi, når man vil indlede et samarbejde.

Hr. Glistrup bekræfter samtidig, at det er rigtigt, at efter dette lovforslag kan et 7-årigt barn i Malaysia blive kandidat. Det er så humoristisk, at man simpelt hen ikke tror på det.

Hr. Glistrup siger: skulle man en gang hvert femte år udarbejde en lokal telefonbog som stemmeseddel, spiller det så nogen trille? Nej, ikke i hr. Glistrups terminologi. Hvordan stemmer det med hans opfattelse af papirusseri og unødigt administration, som hr. Glistrup så åbenbart er blevet eksponent for i den senere tid?

Med hensyn til hr. Glistrups bemærkninger om gammelpartierne vil jeg sige, at jeg er stolt over at tilhøre et gammelt parti, der er mere realistisk i sin stillingtagen til de forskellige ting, end hr. Glistrup åbenbart ønsker at være.

Der var et par ordførere, der kom med be-

[Indenrigsministeren.]

mærkninger om, at man ikke kunne godtage regeringens forbehold. Nu må jeg sige, at det er jo en ting, vi diskuterer, og man har endnu ikke set lovforslaget fra regeringen med hensyn til valg til EF-Parlamentet. Men må jeg gøre opmærksom på, at det er jo ikke sådan, at der ikke arbejdes med disse ting. Det er rigtigt, at man har sagt, at i løbet af november måned skal et lovforslag forelægges for markedsudvalget, og det vil det blive. Det skal debatteres i markedsudvalget, og derefter vil der blive fremsat lovforslag her i folketinget. Jeg går ud fra, at lovforslaget fremsættes inden årets udgang.

I øvrigt skal jeg ikke komme med flere bemærkninger til dette forslag. Jeg synes, det nærmest har bidraget til at sprede forvirringen endnu mere.

Hilmar Baunsgaard (RV):

Lad mig for at understrege mit normalt venlige gemyt indlede med at give hr. Glistrup ret i én betragtning. Selvfølgelig skal et oppositionsforslag modtages med samme alvor og samme omhu som et regeringsforslag. Der er bare det ved det, at det medfører også, at man mødes med samme krav, samme kvalitetskrav. Indtil dette øjeblik har det været utænkeligt, at nogen regering kunne fremsætte et forslag af en kvalitet så ringe som det her foreliggende. På det grundlag bør det få en lidt anden behandling, end regeringsforslag i de fleste tilfælde får.

Hr. Glistrup vil foregøgle, at fremskridtspartiet er det eneste parti, der arbejder med denne sag. Jeg skal ikke bebrejde hr. Glistrup, at han ikke lyttede til, hvad jeg sagde, for det forventer jeg ikke, men jeg skal, for at denne bemærkning ikke skal blive hængende i luften, henvise til, at jeg i mit første indlæg sagde, at jeg synes, fremskridtspartiet skulle gøre, som vi andre har gjort, siden vi havde debatten om de direkte valg her i folketinget, hvor vi ridsede vore principper op: deltage i arbejdet i markedsudvalget. Det er dér, det foregår, og det er dér, det bør foregå.

Videre sagde hr. Glistrup, at jeg gav ikke noget eksempel på, hvorfor forslaget var af en dårlig kvalitet. Jeg følte ikke grund til at gentage det, der var sagt af foregående talere, og som jeg var enig i. Men jeg vil da gerne bare nævne et eneste eksempel. Når man vil overlade til alle mennesker, hvem der overhovedet

vil, at opstille uden opstillingskrav af nogen art og så overlade til indenrigsministeriets embedsmænd at kontrollere, at man kun står på én liste, og at denne liste er den sidst anmeldte, så er det af meget ringe kvalitet, teknisk så dårligt, at det ikke burde være fremsat.

Jeg er nødt til at sige: hvordan i alverden får hr. Glistrup det indpasset i sin agitation om, at alle offentligt ansatte dels er dovne, dels ikke bestiller noget og derfor er overflødige? Hvordan passes det ind? Jeg mistænker ikke hr. Glistrup for nogen sinde at have interesseret sig for historie. Gjorde han det, ville han på et eller andet tidspunkt have stødt på den franske samfundskritiker, der hed Rousseau. Han sagde engang om en modstander, og jeg gør nu hans ord til mine om hr. Glistrup:

Man må beundre det hykleri, som har givet ham ry for skarpsindighed, som dog kun skriver sig fra evnen til at bortforklare det, der foreligger, og forklare det, der ikke eksisterer.

Maigaard (SF):

Jeg har to bemærkninger til hr. Glistrup, som endnu en gang fik demonstreret, at martyriet – påstanden om, at vi alle for enhver pris bekæmper de rare FPere – er et fast led i FPs politik.

Først fremsætter FP et forslag, som har navnet: Forslag til lov om valg til Europa-Parlamentet. Når vi så siger: ja men hermed har FP vist, at det er blevet et vaskeægte EF-parti, så siger hr. Glistrup: nej-nej, nej-nej, vi har sandelig ikke taget stilling til direkte valg til Europa-Parlamentet. Jeg vil godt stille hr. Glistrup et spørgsmål: betyder det, at hvis tinget nu vedtager hans lovforslag – lad os tænke os den situation, at det bliver vedtaget – kunne hr. Glistrup så forestille sig, at FP stemte imod det direkte valg, når det kom til afstemning her i tinget? Altså først vedtager vi dette forslag, og så stemmer man til sin tid imod det direkte valg. Så er der kun én kommentar tilbage til hr. Glistrup, og det er: nu be'r jeg om mine himmelblå, hr. Glistrup!

Hr. Glistrup fik sagt – det er min anden bemærkning – at jeg fremsatte »usande postuler«, og dem ville han vende tilbage til. Jeg takker hr. Glistrup, fordi han vil vende tilbage til dem. Det sædvanlige havde jo været, at hr. Glistrup havde holdt sig til sin helt frie og usædvanlige fantasi og bare svaret. Nu er der et håb om, at han vil sætte sig ind i tingene.

[Maigaard.]

Jeg skal derfor sige til hr. Glistrup, at for så vidt angår høje lønninger, har FP intet gjort, når vi snakkede eurokraternes løn, for så vidt angår bureaukrati har . . .

Formanden:

Det hører jo ikke direkte under denne sag.

Maigaard (SF):

Spørgsmålet drejer sig jo om . . .

Formanden:

Lovforslaget drejer sig om valget til Europa-Parlamentet.

Maigaard (SF):

Vel, så må vi sige, at de mennesker, som FP måske engang vil opstille til direkte valg til Europa-Parlamentet, forhåbentlig vil gøre noget, som fremskridtspartiet hidtil har ladet ugjort, at disse mennesker engang i fremtiden – for det er ikke sket i fortiden – vil tage sig af spørgsmål om indkomstforskellene, om de høje lønninger, om bureaukratiet, om det store budget. Hr. Glistrup tillod sig at tale om de dovne, det var hans udtryk, de dovne. Hr. Glistrup har aldrig set EFs budget; han har set 5–6 notatsider om det, han har aldrig set EFs budget, og så taler han om de dovne. Tilsvarende gælder spørgsmålet om u-landshjælpen og egnsudviklingsstøtten.

Ole Espersen (S):

Det er klart, at enhver har ret til at fremsætte lovforslag, når man er medlem af dette parlament, og jeg fremhævede også, at denne ret til at fremsætte lovforslag også medfører en ret til at misbruge retten til at fremsætte lovforslag. Det er ganske uden for enhver tvivl, at denne ret har alle, det er kun et spørgsmål om, i hvilket omfang man ønsker at bruge den.

Hr. Glistrups opfattelse af demokrati lider af visse mangler. For at man kan foretage et demokratisk valg, så skal man vide, hvad det er, man stemmer om. Derfor er det ikke rigtigt, når hr. Glistrup siger, at det kan da ikke være for meget en gang hvert femte år at trykke en stemmeseddel, der har et omfang som en lokaltelefonbog. Nej, det er ikke særlig vanskeligt, men problemet er at sørge for, at de mennesker, der skal stemme på kandidaterne, ved, hvem det er, de skal stemme på. Og dér hjælper det ikke noget, at man kommer hen på valg-

stedet, hvor man har et minut eller to, og får stukket en lokaltelefonbog ud og får at vide: nu kan du stemme. Demokratiet forudsætter en oplysning om valgmulighederne, og den oplysningsmulighed, også om de alternative muligheder, der foreligger, kan hr. Glistrups forslag ikke sikre på nogen måde.

Ja men vi har vel et ordentligt radiatoråd, siger hr. Glistrup så, det må da kunne sørge for, at der kommer nok oplysning ud. Ja, vi har, eller rettere vi havde indtil 1973 i hvert fald, et ordentligt radiatoråd, og det fungerer da stadig væk, men det skal da ikke bestrides, at det fungerer en hel del dårligere end tidligere, fordi dette radiatoråd i helt urimeligt omfang udsættes for politisk pression og trusler fra politikere, hvis de ikke føler sig ordentligt behandlet i radiatorådet. Hvordan disse trusler vil komme til at optræde, og hvor mange de bliver, hvis radiatorådet skal udvælge de 20 kandidater – ud af måske 1.000 – som får lejlighed til at komme på fjernsynet, det har jeg meget, meget svært ved at forestille mig.

Stetter (KF):

Hr. Glistrup siger, at forslaget er et teknisk forslag, som intet har med fremskridtspartiets holdning til dansk medlemskab at gøre. Han har med denne udtalelse skabt fornyet tvivl om fremskridtspartiets politik på dette for Danmark helt centrale felt. Hr. Glistrup fremhæver samtidig sin egen flid og andres mangel på samme. Når man nu er så flittig, kunne hr. Glistrup så ikke være så flittig at formulere en holdning til spørgsmålet om dansk medlemskab og svare på et enkelt spørgsmål herfra: hvad er egentlig fremskridtspartiets stilling til dansk medlemskab af De europæiske Fællesskaber?

Freddy Madsen (DKP):

Jeg kan da så inderlig godt forstå, at det tilsyneladende bekymrer hr. Glistrup, at der bliver skabt denne afklaring i befolkningen om fremskridtspartiets holdning til EF, men det er nu ikke så let at løbe fra det her, hr. Glistrup, for hvis man har læst bemærkningerne til lovforslaget igennem, og det må det vel formodes at hr. Glistrup har gjort, så lades der ikke megen tvivl tilbage om holdningen. Jeg skal bare tage et enkelt citat fra bemærkningerne til § 1, hvor det siges:

»Det er da sandsynligt, at den sløvgørelse, som EF-tilhængerne er svømmet hen i efter 2. oktober 1972, vil medføre, at en fælleseuropæ-

[Freddy Madsen.]

isk valgdag i første omgang vil gavne EF-modstanderpartierne. Det er imidlertid demokratiets vilkår.»

Videre siges der:

»Reaktionen vil på længere sigt forhåbentlig blive, at meget store dele af befolkningen bliver aktivt interesseret i at deltage i EF-valg . . .«

Det er da vistnok her skåret ud i pap, at fremskridtspartiet er tilhængere af EF-valgene, at de beklager, at det i første omgang vil gavne modstanderpartierne, men det kan der blive rettet op på. Jeg synes ikke, der er nogen uklarhed her.

Ordføreren for forslagsstillerne (Glistrup) (FP):

Anden omgang af ordførertalerne gjorde i hvert fald den nytte, at hr. Maigaard bad om sine himmelblå. Jeg troede nemlig, de var lyserøde, nu blev jeg så meget klogere. Men ud over dette enkelte punkt så blev jeg ærlig talt ikke meget klogere af at høre de indlæg, der kom.

Hr. Hilmar Baunsgaard sagde, at vi skulle deltage i arbejdet i markedsudvalget. Fremskridtspartiet er formentlig det eneste parti, der møder med 100 pct. af sine markedsudvalgsfolk til hvert evig eneste møde, så jeg synes ikke, den bemærkning var videre velplaceret.

Dernæst sagde hr. Hilmar Baunsgaard, at hans kritik mod os for teknisk dårligt formulerede forslag bare var udtryk for, at han var enig i det, som de tidligere ordførere havde sagt, men de tidligere ordførere havde ikke bebrejdet os noget med teknisk dårlige formuleringer. De havde været uenige i vores synspunkter på, hvordan demokratiet fungerer bedst, men det er noget helt andet, at vi kan have forskellige synspunkter og krydse klinger om det. I anden omgang kom hr. Hilmar Baunsgaard selv med et punkt, nemlig at indenrigsministeriet skulle holde rede på, hvem der anmelder kandidater, og hvornår de gør det. Det skal de under alle valgordninger, det skal de også under folketingsvalgsordningen, og det skal man også i kommunerne under kommunalvalgordningen. Der er intet nyt i vort forslag på det punkt sammenholdt med, hvad der gælder under en hvilken som helst valgordning.

Hr. Hilmar Baunsgaard kom med det sædvanlige postulat om, at fremskridtspartiet skulle have sagt, at de offentligt ansatte er nogle dovne nogle, der ikke gider bestille noget. Det er kun noget, hr. Hilmar Baunsgaard kender fra sine egne og ligesindedes, ikke fremskridtsfolks,

udtalelser. Noget sådant har fremskridtspartiet aldrig nogen sinde sagt.

Endelig afsluttede hr. Hilmar Baunsgaard med at citere Rousseau. Jeg glæder mig, til han kommer en hundrede sider længere frem i historien, så kommer han nemlig til en mand, der hed Voltaire, som sagde: jeg kan være rasende uenig med en modstander, men jeg vil kæmpe for hans rettigheder til at have de samme vilkår i debatten, som jeg selv har. Det skal hr. Hilmar Baunsgaard lægge sig mere på sinde end disse ting fra naturens muntre søn, hr. Rousseau, som han citerede.

Indenrigsministeren gentog sin tro på, at forslaget vil føre til en stemmeseddel så stor som en lokal telefonbog. Ja, det kan en folketingsvalgseddel og en kommunevalgseddel også blive. Vor tro er som sagt en anden. Tiden vil vise, om der virkelig skulle komme, som hr. Ole Espersen var inde på, 1.000 kandidater eller, som vi tror, når der kun skal vælges 16 alt i alt, måske noget, der ligner 300-400 kandidater i det allerallerværste tilfælde og formentlig kun et tocifret antal kandidater alt i alt og kun et antal kandidatlister, som ligger i underkanten af – i værste fald lige i overkanten af – det, som radioen kan rumme, når det drejer sig om at give alle lejlighed til at udtale sig.

Endelig bad hr. Stetter om, at jeg her og nu skulle udtrykke fremskridtspartiets holdning til EF. Jeg har en begrænset taletid, og vores holdning til EF har lige så lidt med denne sag at gøre som vores holdning til Storebæltsbro eller folkekirke eller fri abort eller alt andet. Det her har intet med EF at gøre. Det her er et valglovsforslag, og derfor er det skrupforkert, når hr. Freddy Madsen mener at kunne læse i vores forslag – hvor vi i bemærkningerne udtrykker det almindelige demokratiske håb om størst mulig interesse for offentlige anliggender, størst mulig deltagelse i valgene – at der deri skulle ligge nogen som helst stillingtagen for eller imod EF. Det var en debat, man førte før den 2. oktober 1972. Det er ikke en debat, som der er nogen som helst grund til at føre i Anker Jørgensens Danmark, der gør sig mere og mere afhængig af de vesttyske banker og derfor tvinger os til at blive i EF. Når vi har fået skabt et økonomisk frit Danmark, så tager vi meget gerne den debat op igen, men det er ikke noget, der på nogen måde kan have nogen som helst aktualitet med den valutapolitik, vi fører i dette land under den nuvæ-

[Glistrup.]

rende regering. Sådanne forhistoriske spørgsmål, der intet har at gøre med det foreliggende forslag, er det aldeles urimeligt at skulle spille tid på.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg er helt enig med hr. Glistrup i, at det er urimeligt at spille tid på dette forslag her. Jeg kan bare ikke forstå, hvad regeringen Anker Jørgensen og vesttyske banker har med dette forslag at gøre. Det er en helt anden sag.

Lad mig fastslå et par ting. Hr. Glistrup har hermed bekræftet, at et 7-årigt barn i Malaysia kan opstilles som kandidat for Danmark til EF-Parlamentet. Hr. Glistrup har dokumenteret og bekræftet, at en stemmeseddel kan blive af størrelse som en lokal telefonbog. Det spiller ingen trille, siger hr. Glistrup, det sker kun hvert femte år. Hr. Glistrup siger, at indenrigsministeriet skal kontrollere valglisten, ligesom man gør ved kommunalvalg, ved folketingsvalg, ved folkeafstemninger. Det er rigtigt, men forudsætningen for kontrollen er formentlig en ansættelse af en 20-30 mere i indenrigsministeriet. Det falder i god tråd med hr. Glistrups almindelige politik.

Formanden:

Det må være meget begrænset med yderligere korte bemærkninger. Vi har jo flere forslag på dagsordenen. Hr. Stetter har ordet, derefter bliver der én mere, og så er det slut med de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning):

Stetter (KF):

Endnu en gang har vi oplevet, at fremskridtspartiet har kastet sig ud i at udarbejde et teknisk forslag om en vigtig sag, og vi har oplevet, at fremskridtspartiet i virkeligheden ingen holdning har i denne sag. Her drejer det sig om et vigtigt nationalt spørgsmål, nemlig spørgsmålet om dansk medlemskab af De europæiske Fællesskaber, og vi har oplevet, at enten har man ingen holdning, eller også er man imod. Det viser meget.

(Kort bemærkning):

Maigaard (SF):

Jeg har stillet hr. Glistrup et spørgsmål, som jeg godt vil have besvaret. Det er nemt og enkelt. Hvis vi nu forudsætter, at dette

forslag til lov om valg til Europa-Parlamentet efter udvalgsbehandling bliver vedtaget – altså et fremskridtsforslag, et FP-forslag – kan konsekvensen af det så blive, at FP stemmer mod det direkte valg til Europa-Parlamentet, når den afstemning kommer? Det må da være enkelt at svare på. Kan vi ikke få et svar, hr. Glistrup?

(Kort bemærkning):

Ordføreren for forslagsstillerne (Glistrup) (FP):

Svaret på hr. Maigaards spørgsmål er ja.

Til hr. Stetter: fremskridtspartiet har holdninger til alle problemer, men vi kan kun diskutere det, der er til forhandling. Vi kan ikke hver gang gå hele vort partiprogram igennem og redegøre for vor stilling til ting, der overhovedet ikke vedrører det, der er til forhandling.

Indenrigsministeren var inde på, at hans vurdering altså er, at der kommer noget større stemmesedler, end vi regner med. Det er altså forskellige vurderinger, vi har. Jeg har en sådan tillid til indenrigsministeriets embedsmænd – modsat hvad indenrigsministeren har – at jeg er helt overbevist om, at man endog med en halvering af den mandskabsstyrke, man har i valgkontoret, med lethed vil kunne klare de opgaver, som dette forslag indebærer.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg har vist ikke lov til at sige, at det var en sjofel bemærkning, men jeg synes nok, det var en bemærkning, som i høj grad skal noteres, at man med halvdelen af dem, man har, kan klare kontrollen. Jeg synes, bemærkningen er urimelig, men det understreger jo bare hr. Glistrups almindelige foragt for alle mulige andre, specielt offentligt ansatte.

Ordføreren for forslagsstillerne (Glistrup) (FP):

Må jeg bede om ordet for en kort bemærkning?

Formanden:

Nej, så kunne vi blive ved.

Jeg henviser til forretningsordenen. Ifølge den er det formanden, der bestemmer, hvorvidt der skal være flere korte bemærkninger. Alle har haft lejlighed til at ytre sig. Ministre har ret til at tage ordet, så ofte de vil. Sådant er reglerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af valgretsaldere til folketinget [af Gudme m. fl.].

(Lovforslag nr. L 74. Fremsat 15/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Det kunne måske undre, at regeringen i sin åbningserklæring og i sit katalog over lovforslag ikke havde medtaget et forslag om nedsættelse af valgretsaldere fra de nuværende 20 til 18 år. Det hænger imidlertid ikke sammen med, at regeringen er modstander af 18 års valgret, men det hænger sammen med en vurdering af, hvorvidt tiden var inde til, at vi skulle have en folkeafstemning om 18 års valgret. Vi har den bestemte opfattelse, at pligt og ret bør følges ad, og når vi har en myndighedsalder på 18 år, bør vi også have en valgretsalder på 18 år. Så der skal altså ikke være nogen tvivl om regeringens stilling og dermed socialdemokratiets stilling til de 18 år. Det er en selvfølge, at vi finder, det er rigtigt, og når det ikke var med i åbningstalen, og når det ikke var med i lovkatologet, hænger det sammen med, at vi altså ikke fandt, tiden var inde. Tidspunktet kan man altid diskutere; nu er de radikale altså kommet med et forslag, og jeg vil gerne sige, at jeg tilslutter mig tanken om, at vi går ind for 18 års valgret.

De bemærkninger, jeg i øvrigt skal gøre, skal ikke opfattes som noget forsøg på at trænere eller gøre det vanskeligere at få lovforslaget igennem. Men vi har altså nogle tekniske vanskeligheder, som vi er nødt til at se på. Det gælder for det første udarbejdelsen af supplerende valglisten, det gælder ikrafttrædelsestidspunktet for lovforslaget, og det gælder spørgsmålet om i det hele taget administrativt at få det til at fungere. Dér vil jeg foretrække, at man i hvert fald nåede til, at loven trådte i kraft fra den 1. marts, idet valglisten jo udar-

bejdes for et år ad gangen og har gyldighed fra den 1. marts til den 28. februar, og jeg håber, man ikke vil skabe yderligere administrativt besvær bare ved at fastsætte en dato, som er u hensigtsmæssig.

Jeg mener ikke, at det vil kunne nås at afslutte behandlingen af lovforslaget her i tinget, at gennemføre folkeafstemningen, at gøre resultatet af denne endeligt op og få loven stadfæstet samt udarbejdet supplerende valglisten inden den 28. februar 1977, så derfor ville jeg foretrække, at det blev 1. marts 1978 i stedet for. Det løber ikke fra os, vi skal bare have det gjort på den mest hensigtsmæssige måde.

Lad mig endelig gøre den bemærkning, at hvis man når til en vedtagelse af dette, skal den færøske valglov selvfølgelig også ændres – den er jo til behandling i øjeblikket – idet man følger den samme valgretsalder på Færøerne.

Men i øvrigt tilslutning fra min side.

Tastesen (S):

Mit partis ordfører i denne sag, hr. Ejler Koch, er forhindret i at være her, og jeg skal derfor fremsætte socialdemokratiets synspunkter.

Det er socialdemokratiets principielle standpunkt, at valgretsaldere skal nedsættes til 18 år. Vi gjorde et forsøg på at nå dette mål i 1969. Vi fik et klart flertal i folketinget for nedsættelse af valgretsaldere til de 18 år, men mødte en klar afvisning hos befolkningens flertal ved den efterfølgende folkeafstemning.

Efter en sådan afvisning måtte der gå nogle år, inden vi igen ville være initiativtagere til nedsættelse af valgretsaldere. Det kan diskuteres, hvor lang tid der skulle gå. Forslagsstillerne, det radikale venstre, mener, at tiden nu er inde til, at forsøget gøres igen. Vi håber, der er gået tilstrækkelig lang tid, men vi er klar over, at dette kræver debat på de politiske møder i den kommende tid og argumenter for det rigtige i, at valgretsaldere skal sættes ned til de 18 år.

Socialdemokratiet vil stemme ja til de 18 år, og vi vil opfordre befolkningen til at gøre det samme ved den efterfølgende folkeafstemning.

Der er sket det nye, at myndighedsaldere nu fra den 1. november er nedsat til 18 år, og da vi i socialdemokratiet har den opfattelse, at rettigheder og pligter bør følges ad, er dette et yderligere argument for, at valgretsaldere skal nedsættes.

Jeg synes også, vi skal tage med i vurderin-